

ANDERS HULTQVIST

Rättssäkerhet i beskattningen

Seminarium arrangerat av Stiftelsen Rättsstatens Vänner
14 september 2018

Anders Hultqvist
Professor i finansrätt

 Handelshögskolan
Karlstad Business School

Rättssäkerhetsbegreppet

- 1980-talet – Eko-kommissionen (SOU 1984:15)
"modern" rättssäkerhet (contra "traditionell rättssäkerhet")
"materiell" rättssäkerhet (contra "formell" rättssäkerhet)
Slutade i riksdagen – JuU 1984/85:28
- "Säkert enligt rätten"..... Jfr. Rule of Law
- Den enskildes rätt..... Ej statens!
- Skydd för individen – Human Rights (Taxpayers' Rights)

Anders Hultqvist
Professor i finansrätt

 Handelshögskolan
Karlstad Business School

Rättssäkerhet vid beskattningen

1. Materiella skatteregler
Utformningen av skattelagstiftningen
2. Skatteförfarandet
Taxeringsförfarandet och skatteprocessen

Anders Hultqvist
Professor i finansrätt

 Handelshögskolan
Karlstad Business School

ANDERS HULTQVIST

Skattelagstiftningen

- Ingen skatt utan lag ("nullum tributum sine lege") 18:2
- Riksdagens beskattningsmakt - ansvar
- Bestämthet, begriplighet (förutsebarhet, förutsäkringsprincipen)
- Beredningsförfarandet
- Kvalitet i regelgivningen
- Konsekvensutredningar

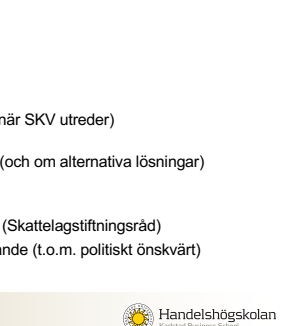

Anders Hultqvist
Professor i Rättsvetenskap

Handelshögskolan
Karlstad Business School

Rättssäkerhetsproblem

- Bristande beredning, bl.a.
 - Dålig förankring (ensidigt, särskilt när SKV utreder)
 - För korta remisstider
 - Bristande konsekvensutredningar (och om alternativa lösningar)
 - Lagradsgranskningen
- Vag lagstiftning, krånglig lagstiftning (Skattelagstiftningsråd)
- Skatteflyktslagstiftning ofta intetsägande (t.o.m. politiskt önskvärt)

Anders Hultqvist
Professor i Rättsvetenskap

Handelshögskolan
Karlstad Business School

Skatteförfarandet

Rättssäkerhetskommittén (SOU 1993:62)

- Anstånd med skatt
- Ersättning för processkostnader
- Betalningssäkring
- Skatterevision, tvångsåtgärder
- Tredjemanskontroll
- (Meddelararvoden)

Anders Hultqvist
Professor i Rättsvetenskap

Handelshögskolan
Karlstad Business School

ANDERS HULTQVIST

Anstånd

- Skattefordran indrivningsbar efter beslut av SKV
- Överklagande ger ej rätt till automatiskt anstånd
- om (den skattskyldige begärt omprövning av eller överklagat ett beskattningsbeslut och) **det är tveksamt hur stort belopp som kommer att behöva betalas** (om den skattskyldige kommer att bli skyldig att betala skatten) – **betydande skadeverkningar eller annars oskäligt + regel för skattetilägg**
- Indrivning av fordran kan leda till ekonomiska svårigheter, t.o.m. konkurs – särskilt när man vill undvika företrädaransvar

Anders Hultqvist
Professor i Rättsvetenskap

Processkostnadsersättning (43 kap. SFL)

- 1 §** Den som i ett ärende eller mål har haft kostnader för ombud, biträde, utredning eller annat som denne **skäligen har behövt** för att ta till vara sin rätt har, efter ansökan, rätt till ersättning om
1. den sökandes yrkanden i ärendet eller målet bifalls helt eller delvis,
 2. ärendet eller målet avser en fråga som är av betydelse för rättstillämpningen, eller
 3. det finns synnerliga skäl för ersättning.

VAD ÄR SKÄLIGEN HAR BEHÖVT?

Anders Hultqvist
Professor i Rättsvetenskap

Taxpayers' Rights – post BEPS

IFA-kongressen 2015 i Basel

- Att dubbelbeskattningsavtal normalt (hittills) syftat till
- att eliminera dubbelbeskattning
- i praktiken ändrats till
- att koordinera beskattningen (täppa till luckor)

Taxpayers' Rights nu ett välkommet ämne (ordförandens välkomsthälsning)

Anders Hultqvist
Professor i Rättsvetenskap

ANDERS HULTQVIST

Generalrapportörerna

- Samla in och lista "best practices" i rättighets- och skyddshänseende världen över.
- Rättigheterna, som det gärna kan pratas varmt om i olika sammanhang,
- måste sålunda kunna omsättas i praktiska och effektiva rättsmedel för den enskilde

Anders Hultqvist
Professor i Internett

Sekretess – skydd för privata uppgifter

- Offentlighetsprincipen – ingen kontroll vad uppgifterna används till
- Behövs så omfattande offentlighet idag? Väga mot skyddsintressen
- Utlämnande av uppgifter till andra stater
Informationsutbyte
- Country by country-reporting

Anders Hultqvist
Professor i Internett

Professional privilege

- Rätt att undanta handlingar vid kontroll (47 kap.)
- Nu istället rådgivarupplysningar (jfr debatten om "angiverilagen")

Anders Hultqvist
Professor i Internett

ANDERS HULTQVIST

Proportionalitet

I några avseenden uppfyller svensk rätt numera knappast best practice och det gäller

- ifråga om att inte använda revisionsinstrumentet för "fishing expeditions" (en debatt som varit aktuell i Sverige med anledning av förslaget om s.k. generell tredjemansrevisioner), och
- ifråga om "överraskningsbesök" utan föregående domstolsbeslut i samband med revision eller kontroll av personalliggare i 41 kap. 5 § 2 st. SFL.

Anders Hultqvist
Professor i Rensord

Lagprövning 11 kap. 14 § RF

Utvidgad lagprövningsrätt 2010 när "uppenbarhetsrekvisitet" slopades: Prop. 2009/10:80 s. 147:

"Ett område där möjligheten till lagprövning framstår som särskilt angelägen rör vissa centrala delar av fri- och rättighetsregleringen i 2 kap. RF. Här är det av särskild betydelse att grundlagens regler fullt ut får genomslag i rättstillämpningen."

"Ett tredje exempel rör frågor som har samband med Sveriges internationella åtaganden. Mot bakgrund av bestämmelsen i (2 kap. 23 § RF) får detta särskild betydelse för frågor rörande svensk rätts förenlighet med Europakonventionen."

Anders Hultqvist
Professor i Rensord

Lagprövning 11 kap. 14 § RF

"Till detta kommer det förhållandet att det efter inkorporeringen av Europakonventionen och införandet av bestämmelsen i 2 kap. 23 § RF kan vara svårt att förena de åtaganden som följer av konventionen med ett krav på uppenbarhet för att åsidosätta en lag eller förordning som kan bedömas stå i strid med konventionen. Frågor om svensk rätts förenlighet med konventionen får alltså anses besvärliga att hantera inom ramen för nuvarande 11 kap. 14 § RF."

Anders Hultqvist
Professor i Rensord

ANDERS HULTQVIST

Exempel – RÅ 1996 ref. 97

I specialmotiveringen till 8 § TVL anfördes bl.a. att handlingar som inte förvaras i den reviderades verksamhetslokaler kan finnas t.ex. i bostaden hos en företagsledare (prop. s. 156).

Av de redovisade motivuttalandena framgår att det vid lagens tillkomst varit avsett att tillstånd till eftersökning och omhändertagande av handlingar i en företagsledares bostad bör lämnas bara om starka skäl föreligger.

I sammanhanget måste också beaktas det krav på skydd för den enskildes hem som gäller enligt artikel 8 i Europakonventionen.

Anders Hultqvist
Professor i Skatterätt

 Handelshögskolan
Karlstad Business School

Materiella ("vaga") regler i BEPS

- Principal purpose test (PPT)
- Nya rekommendationer för Transfer Pricing (OECD TPG)
- EU:s skatteflyktsdirektiv (ATAD) – Går längre skatteflyktsklausul
- Hårdare CFC-regler
- Utvidgat användande av "fast driftställe"

- STOR RISK FÖR DUBBELBESKATTNING

Anders Hultqvist
Professor i Skatterätt

 Handelshögskolan
Karlstad Business School

Effektiva rättsmedel vid db-beskattnig

- Mutual Agreement Procedure (MAP)
- Skiljedom (rätten, tiden.....)

Anders Hultqvist
Professor i Skatterätt

 Handelshögskolan
Karlstad Business School

ANDERS HULTQVIST

Är det dags för en ny utredning
om
Rättssäkerheten vid beskattningen?